

ПРИЛОЖЕНІЯ.

При томъ ли способѣ изложенія, котораго мы держались въ своемъ изслѣдованіи, или при какомъ либо другомъ, очень трудно составить себѣ наглядное представленіе о крещальномъ чинѣ известнаго вѣка въ его буквальной видѣ. Для устраненія этого, мы предлагаемъ при своей книгѣ, въ смыслѣ приложенія, нѣсколько славянскихъ и греческихъ экземпляровъ разсмотрѣнныхъ нами чинослѣдованій. Чины славянскіе взяты нами изъ рукописей соловецкой и еофійской библіотекъ, а чины греческіе—изъ рукописей Императорской публичной библіотеки, Руманцевскаго музея и Московской Синодальной библіотеки. Какъ тѣ, такъ и другіе относятся къ различнымъ вѣкамъ и болѣе или менѣе различны между собою. Располагая ихъ въ обоихъ случаяхъ въ хронологическомъ порядкѣ, мы преслѣдовали еще ту цѣль, чтобы наглядно и осязательно представить историческое развитіе взятыхъ нами чинослѣдованій въ собственномъ смыслѣ послѣдняго слова. Къ сожалѣнію эта цѣль въ данномъ случаѣ не можетъ быть вполне достигнута, за отсутствіемъ полной исторической серіи нашихъ чинослѣдованій какъ русской, такъ и греческой церкви. Поэтому въ отношеніи къ практикѣ русской церкви, эта цѣль достигается только въ періодъ съ XIV по XVII вѣкъ, а по отношенію къ практикѣ церкви греческой только за IX в. и затѣмъ съ XIV—по XVI в.

Всѣ издаваемые нами славянскіе чины не были еще известны въ печати и издаются въ первый разъ. Въ первый разъ издается греческій чинъ, заимствованный нами изъ рукописи Императорской публичной библіотеки, собранія преосв. Порфирія, IX в., а также и неполный чинъ, взятый нами изъ рукописи Рум. Музея Сев. Собр. XI в. № 474. Что же касается до тѣхъ греческихъ чиновъ, которые взяты нами изъ другихъ рукописей Руманцевскаго музея и Синодальной библіотеки, то мѣста нѣкоторыхъ изъ нихъ напечатаны уже г. *Дмитріевскимъ*, въ вариантахъ къ изданнымъ имъ двумъ спискамъ крещальнаго чина по рукописнымъ ехнологіямъ Московской Синодальной библіотеки № 279 и № 280. Приводить полный текстъ молитвъ, входящихъ въ составъ нашихъ чинослѣдованій мы сочли излишнимъ, такъ какъ эти молитвы всегда были одны и тѣже, а варианты ихъ текста очень незначительны.

1

Ευχολογιον VIII—IX в. Рукоп. собр. преосв. Порфирія (находится въ Импер. публичн. библіотекѣ)

Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίου, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀρθῆς ἡμέρας τῆς αὐτοῦ γεννήσεως.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σου δεόμεθα καὶ σε ἱκετεύομεν σημειωθῆτω τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου.. (λ. 72 ὀβ.)⁽¹⁾.

Εὐχὴ, ὅτε εἰσάγεται παιδίον μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν ελθῶν μετὰ Μαρίας... (λ. 73).

2

Ευχολογιον XIV—XV в. Ркп. Румянц. муз. Севаст собр. № 473.

Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον λαμβάνον ὄνομα τῆ ὀρθῆς ἡμέρας.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σου δεόμεθα καὶ σε ἱκετεύομεν σημειωθῆτω τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου... κ. τ. λ.

Ἐἴτα σφραγίσει αὐτὸ τὸ στόμα τὸ μέτωπον καὶ τὸ στήθος... (λ. 6—ὀβ.)

Ἐἴτα. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις ὡς βρέφος τῶ νομικῶ ναῶ προσαχθεῖς... κ. τ. λ. (λ. 6 ὀβ.)

Въ ркп. Сев. собр. XI в № 474 л. Тазица ἀκολουθίας τοῦ φωτισματος. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ἡμέρας τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν σου δεόμεθα καὶ σε ἱκετεύομεν, σημειωθῆτω τὸ φῶς τοῦ... (л. 46 ὀβ.) Далѣ нѣтъ листовъ.

3

Ευχολογιον XIV—XV α. Ρυκου.
Румынн. муз. совѣст. собр. № 472.

4

Ευχολογιον XVI β. Ρυκου. Μ. Σπ.
библиот. № 343.

Ἀκολουθία τοῦ βαπτισματος.

Εὐχή εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, λαμβάνον ὄνομα τῆ ὑγῆς ἡμέρας τῆς αὐτοῦ γεννήσεως.

Ὅρείλει ποιῆσαι οὕτως, ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἐμψυῆσαι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ σταυροειδῆς τρίτον. Ὅμοως κατασφραγίσαι μετὰ τὴν χειραν τρίτον καὶ λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σοῦ δεόμεθα καὶ σε ἱκετεύομεν σημειωθῆται τὸ φως... κ. τ. λ. (λ. 203 ὀβ.)

Ὅρείλει δε' φέρειν αὐτὸ εἰς τὸ ἄραβας πύλας βασταζόμενον ἀπὸ γυναικὸς καὶ ἐμψυῆσαι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ σταυροειδῆς τρίτον καὶ σφραγίσαι τῆ χειρὶ τρίτον.

Εὐχὴ εἰς τὸ σαραντίσαι γυναῖκα.

*Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.
Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν: ὁ ἐν*

1

2

Καὶ λαβὼν τὸ παιδίον ὁ ἱερεὺς λέγει: *Εἰσελεύσομαι εἰς τὸ οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίου σου ἐν φόβῳ σου. Κύριε ὁδήγησον ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου.*

Καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ λέγει: Χαῖρε κεχαριτωμένη Θεοτόκε παρθένε, ἐκ σου γὰρ ἀνέστηλεν. ἕως γ'. Εἶτα βιάσας τὸν δάκτυλον αὐτοῦ ἐκ τῆς κανδήλας, χρεὶ τὸ μέτωπον αὐτοῦ, λέγων τὸ *Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον...* Καὶ ἀπόλυσις.

Ἐσχὴ τῶν τεσσαράκοντα ἡμέρων Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ παραγενόμενος ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων.. κ. τ. λ. (λ. 7 ὀβ.).

3

4

τεσσαράκοντα ἡμέραις τοῦ νόμου εἰς τὸ ἱερόν ἀνελθὼν μετὰ Μαρίας τοῦ δικαίου Συμεῶν . . . κ. τ. λ. (λ. 204).

Μετὰ τὴν εὐχὴν λαμβάνει ἱερεὺς ἐπὶ χεῖρας τὸ παιδίον, καὶ εἰ μὲν ἄρξεν ἔστι, κολλᾷ αὐτὸ γύρωθεν τῆς ἀγίας τραπέζης, εἰ δὲ ἔστι θήλυ, ἔξω τῶν ὀψῶν θυρῶν καὶ σφραγίσαν αὐτὸ σταυροειδῶς, λέγει: *Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου ἕως τοῦ φῶς εἰς ἀποκάλυψιν. Ἐπει τὴν εὐχὴν ὁ ἱερεὺς τὸ παιδίον ἔμπροσθεν τῶν ὀψῶν θυρῶν, λέγων: Τὸ δὲ παιδίον ἠὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο Πνεύματι.*

Λαβὼν δὲ ὁ ἀνάδοχος τὸ παιδίον καὶ ποιήσας μετανοίας τρεῖς ἀπέρχεται. λ. 204 ὀβ.—205).

1.

Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον,

Ἐμφυσῶν αὐτὸ τρίτον σφραγίζει αὐτοῦ τὸ μέτωπον καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος, καὶ λέγει.

Ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου Κύριε ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Που... (1).

Ἀφορισμὸς α

Ἐπιτιμᾶ σοι Κύριος, διάβολε, ὁ παραγενόμενος εἰς τὸν κόσμον...

Ἀφορισμὸς β.

Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ φοβερός καὶ ἔνδοξος, ὁ ἐπὶ πάντι τοῖς ἔργοις σου καὶ τῷ ἰσχυρί αὐτοῦ...

Ἀφορισμὸς γ

Κύριε Σαβαώθ, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος πάντων νόσον καὶ πᾶσαν μαλαχίαν...

2.

Ἀκολουθεῖτε καὶ τάξεις τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ βαπτίσματος.

Εὐχὴ εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον,

Ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου Κύριε ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας... κ. τ. λ.

Ἀφορισμὸς α

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπιτιμᾶ σοι Κύριος, διάβολε, ὁ παραγενόμενος... κ. τ. λ.

Ἀφορισμὸς β.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ φοβερός... κ. τ. λ.

Ἀφορισμὸς γ.

Κύριε Σαβαώθ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος...

(1) Въ рук. Сев. № 174 г. 47. изложение начинается словами: καὶ εὐφρανὸν αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ... κ. τ. λ. Далѣе:

Ἀφορισμὸς α. Ἐπιτιμᾶ σοι Κύριος, διάβολε ὁ παραγενόμενος εἰς τὸν κόσμον...

Ἀφορισμὸς β. Ὁ Θεὸς, ὁ φοβερός καὶ ἔνδοξος... κ. τ. λ...

3

Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηγούμενον. ἢ τοι βαπτίσαι.

Λέγει, ὁ ἱερεὺς τὴν ζώνην τοῦ μέλλοντος φωτισθῆναι, καὶ ἀποδύει καὶ ἀπολύει αὐτό, καὶ ἱστᾷ αὐτὸν κατ' ἀνατολὰς, μονοκλίτωνα, λισόζωνον, ἀσικεπῆ καὶ ἀνυπόδυτον, ἔχοντα τὰς χεῖρας κάτω καὶ ἔμφρουσά εἰς τὰ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ σφραγίζει αὐτῷ τὸ μέτωπον ἕως στῆθους ἐκ γ'. Καὶ λέγει διάκονος:—Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν.

Ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου Κύριε ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας.

Ἀφορισμὸς α'.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐπιτιμᾷ σοι Κύριε, διὰ βολε, ὁ παραγενόμενος...

Ἀφορισμὸς β'.

Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ φοβερός, καὶ ἐνδοξός.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Κύριε Σαβαωθ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος.

4

Εὐχαι εἰς τὸ γεννηθέν παιδίον τοῦ γενέσθαι κατηγούμενου.

Ἀποδύει αὐτὸν τὰ περιφορα ἱμάτια καὶ ὑποδύματα καὶ ἱστῶν αὐτὸν ἐν τῷ νάρθικῳ τῆς ἐκκλησίας κατ' ἀνατολὰς καὶ ἔμφρουσά αὐτὸν τρίτον καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος εὐχεται ὁ ἱερεὺς λέγων:

Ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου Κύριε ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας...

Ἀφορισμὸς πρῶτος.

Ἐπιτιμᾷ σοι Κύριε διὰ βολε ὁ παραγενόμενος.

Ἀφορισμὸς β'.

Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος ὁ φοβερός καὶ ἐνδοξός.

Ἀφορισμὸς τρίτος.

Κύριε Σαβαωθ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος.

Κου: ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, οὐ κληθήσεται εἰς τὰ αἰῶνα (α. 47 — 49).
Далше снова нѣтъ истовъ.

1

Εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι κατηγού-
μενον τὸν προς ὡραν βαπτίζομενον.

Ὁ ὢν δέσποτα Κύριε
ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον
κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίω-
σιν... (1. 73 ὁβ.—78).

Καὶ ἐμφυσᾷ αὐτὸν γ' καὶ σφρα-
γίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ
στόμα, καὶ τὸ στήθος καὶ λέγει.
Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν
πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον
πνεῦμα, κεκρυμμένον καὶ
ἐμφωλεῦσον αὐτοῦ τῇ καρ-
δίᾳ. Πνεῦμα πλάνης... κ.
τ. λ. (1. 78).

Ἀποδυομένων καὶ ἀπολυομένων
τῶν βαπτίζομένων, ἀποστρέφει αὐ-
τοὺς ὁ ἱερεὺς ἐπὶ θυμᾶς, ἄνω τὰς
χεῖρας ἔχοντας Ὡς λέγω—λέγε-
τε. Καλέγει τρίτον. Αποτάσσο-
μαι τῷ σατανᾷ. Καὶ πᾶσι
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Καὶ πά-
ση τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ. Καὶ πᾶ-
σι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.
Καὶ πάση τῇ πομπῇ αὐ-
τοῦ.

Τοῦτο λέγει γ' πάντων ἀποκρι-
νομένων τῶν ἀναδόχων αὐτῶν. ἴαν
ἦν παῖδια ἢ βάρβαροι.

2

Εὐχή ἐπὶ τὸν εἶδη βαπτίζεσθαι
μέλλοντα:

Ὁ ὢν δέσποτα Κύριε,
ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρω-
πον κατ' εἰκόνα... ἀπὸ φαν-
τῶσματος πονηροῦ.

Καὶ ἐμφυσᾷ αὐτῷ τρεῖς, σφρα-
γίζει τὸ στόμα, τὸ μέτωπον καὶ
τὸ στήθος, λέγων ταῦτα: Εξέλα-
σον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονη-
ρὸν... τῇ καρδίᾳ. Πνεῦμα
πλάνης, πνεῦμα εἰδωλολαστ-
ρείας... κ. τ. λ. (7 ὁβ.—12).

Εἶτα ὁ μέλλον βαπτίζεσθαι
στρέφεται πρὸς θυμᾶς, λέγων εἰς
ἐπίκουρον πάντων μεγαλοφάνης: Απο-
τάσσομαι τῷ σατανᾷ. Καὶ
πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
Καὶ πάση τῇ λατρείᾳ αὐ-
τοῦ. Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέ-
λοις αὐτοῦ. Καὶ πάση τῇ
πομπῇ αὐτοῦ. Λέγει δὲ
αὐτὰ ἔως γ'. Εἶτα ἱερᾶ αὐ-
τὸν ὁ ἱερεὺς λέγων: Ἀπετόξω
τῷ σατανᾷ. Καὶ ὁ βαπτίζομε-
νος: Ἀπεταξάμην. Λέγει δὲ τοῦ-
το γ'. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς: Ἐμφύ-
σησον αὐτῷ.

3

Εὐχή εἰς τὸν πρὸς ὕδραν βαπτιζόμενον.

Ὁ ὦν δέσποτα Κύριε, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον... ἀπὸ φαντάσματος πονηροῦ...

Χρῆ γινώμενος, ὅτι πρὸ ἀνατολάς βλέπων, ὁ ἱερεὺς λέγει τὰς εὐχάς, καὶ στραφεὶς ἑμφυσᾷ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ᾧ. καὶ σφραγίζει αὐτό, ᾧ, ἀπὸ τοῦ μετώπου ἕως τοῦ στήθους, λέγει: Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονηρὸν... καὶ ἐμφωλεύον αὐτοῦ τῇ καρδίᾳ Πνεῦμα πλάνης, πνεῦμα πονηρίας... (λ. 205—206).

Καὶ μετὰ τὸ ἀμὴν ἀποστρέφει αὐτὸν πρὸς δυσμὰς ὁ ἱερεὺς ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντα, καὶ λέγει τρίτον, ἀποκρινομένου τοῦ βαπτιζομένου τὰ ὅμοια, ἢ τοῦ ἀναδεχομένου, ἐάν ἢ βάρβαρος ὁ βαπτιζόμενος, ἢ παιδίον. Ὁ ἱερεὺς λέγει: Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐ-

4

Εὐχή μετὰ τὸ ποιῆσαι κατηγόμενον πρὸς τὸν πρὸς ὕδραν βαπτιζόμενον εἰσελθῶν ἐντὰς τοῦ ναοῦ λέγων:

Ὁ ὦν δέσποτα Κύριε ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον... ἀπὸ φαντασμάτου πονηροῦ...

Καὶ ἑμφυσᾷ αὐτῷ ᾧ καὶ σφραγίζει τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα καὶ τὸ στήθος καὶ λέγει. Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονηρὸν... τῇ καρδίᾳ Πνεῦμα πλάνης, πνεῦμα πονηρίας...

Καὶ μετὰ τὸ ἀμὴν ἀποδυομένου καὶ ἀπολυομένου τοῦ βαπτιζομένου ἀποστρέφει αὐτὸν ἐπὶ δυσμὰς ὁ ἱερεὺς ἄνω τὰς χεῖρας ἔχοντα καὶ λέγει τρίτον ὅλον τὸν τροπάριον. Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ, καὶ πᾶσιν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ πᾶσιν τοῖς ἀγ-

1

Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει ὁ ἱερεὺς γ'.
Ἐπετάξασθε τῷ σατανᾷ.

Καὶ ἀποκρίνονται οἱ κατηγού-
μενοι. Ἐπεταξάμεθα. Καὶ ὅτε
εἶπη γ', λέγει ὁ ἱερεὺς. Ἐμφυ-
σίσσατε αὐτῷ.

Ἔτι πάλιν λέγει αὐτοῖς. Στρα-
φήθετε ἐπὶ ἀνατολᾶς, κάτω
τὰς χεῖρας ὑμῶν ἔχοντες.
Ὡς λέγω· λέγετε. Καὶ λέγει γ'
Καὶ συντάσσομαι τῷ Χρι-
στῷ, καὶ πιστεύω εἰς ἓνα
Θεὸν παντοκράτωρα καὶ τὰ
ἕξ ἕξ μέχρι τοῦ τέλους· Τοῦ-
το λέγει γ' ἀποκρινομένου καθ'
ἐνάστου τοῦ κατηγουμένου ἢ τοῦ
ἀναδόχου, ὡς ἔρηται.

Καὶ ὅτε πληρώθη τὸ τρίτον·
ἔρωτᾷ αὐτοὺς γ' Συνετάξασθε
τῷ Χριστῷ. Καὶ ἀποκρίνονται
Συνεταξάμεθα. Τοῦτο τρίτον
ἔπερωτᾷ ὁ ἱερεὺς.

Καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς·
Προσκυνήσατε αὐτῷ. Καὶ
πάντων προσκυνησάντων ἐπεύχεται
ὁ ἱερεὺς, ταῦτα λέγων. Δέσποτα
ὁ Θεὸς ἡμῶν προσκάλεσαι...
κ. τ. λ. (λ. 72 ὀβ—80).

2

Καὶ τοῦτο ποιήσαντος, ἴστην
αὐτὸν κατὰ ἀνατολᾶς λέγων. Συν-
τάσση τῷ Χριστῷ. Καὶ ὁ
βαπτιζόμενος. Συντάσσομαι τῷ
Χριστῷ. Εὐθὺς τὸ Πιστεύω
εἰς ἓνα Θεὸν... μέχρι τέλους.
ἕως γ'. Ἔτι ἔρωτᾷ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς.
Συντάξω τῷ Χριστῷ. Καὶ
ἀποκρίνεται· Συνεταξάμην ἕως
γ'. Ἔτι ὁ ἱερεὺς· Καὶ προ-
σκύνησον αὐτῷ.

Λέγει. Τοῦ Κυρίου δεη-
θῶμεν. Δέσποτα Κύριε ὁ
Θεὸς, προσκάλεσαι τὸν δοῦ-
λον σου... κ. τ. λ. (λ. 12—ὀβ).

3

του, και πασι τοις αγγελ-
λοις αυτου, και παση τη
πομπη αυτου. Και μετα του-
το ιρωτα αυτον τριτον. Απετα-
ξω τω σατανα. Και αποκρινεται
αυτω. Και απεταξαμην. Λεγει
αυτω. Και εμφυσησον αυτω.

Και μετα το εμφυσησα, στρέ-
φει αυτον κατ' ανατολας κατω
τας χειρας εχοντα. Και λεγει. Συν-
τασθη τω Χριστω. Ο δε λεγει.
Συνεταξαμην, και πιστευω
εις ενα Θεον... εως τριτου ολον.
Και παλιν. Συνεταξω τω Χρι-
στω. Ο δε. Συνεταξαμην. Ο
ιερευς. Και προσκινησον αυ-
τω εως τριτον.

Ειτα λεγει ο ιερευς την ευχην
κατην. Δεσποσα Θεος προσ-
καλεσαι τον δουλον σου
σον δε... (π. 201—201 οβ.).

4

γελοις αυτου και παση τη
πομπη αυτου. Και αποκρινε-
ται κατηχουμενος προς εκαστον του-
των, η ο αναδοχος αυτου εαν παι-
διον η η βαρβαρος υπ' αυτου (?)
λεγει. Και μετα τουτο λεγει
παλιν ο ιερευς. Απεταξω τον
σαταναν και αποκρινεται ο κατη-
χουμενος. Απεταξαμην. Και οτε
ειπη γ' λεγει ο ιερευς Εμφυση-
σον αυτω.

Και μετα το εμφυσησαι αυτω
ιστα αυτον παλιν κατα ανατολας.
κατω τας χειρας εχοντα και λεγει γ'
Και συντασσομαι τω Χρι-
στω και πιστευω εις ενα
Θεον μχει τριτον αυτου, απο-
κρινομενου προς εκαστον τοι κατη-
χουμενου η του αναδοχου αυτου
ως ειρηται.

Και οτε πληρωθη γ' το
αγιον συμβολον ιρωτα ο ιερευς
τον βαπτιζομενον γ'. Συνεταξω
τω Χριστω και αποκρινεται
Συνεταξαμην (π. 7 οβ.).

Και οτε ειπη γ' λεγει ο ιερευς
Και προσκινησον αυτω. Και
παλιν επευχεται ο ιερευς Δεσπο-
σα Κυριε ο Θεος προσκαλε-
σαι τον δουλον σου... κ. τ. λ.

1

2

Εὐχὴ τῶν ἀγίων βαπτισμάτων γινομένη τῷ ἀγίῳ Σαββότο ἑσπέρας.

Μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ἔξοδον τοῦ λυχνητοῦ καὶ ρεχθῆναι τὰ ἐξέσθαι ἀναγνώσματα ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου, καὶ ἀλλάσει καὶ φόρει ἄσπρον καὶ οὕτως ἀπέρχεται ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ θυμᾷ κατὰ τὸ συνήθες. Καὶ μετὰ τὸ θυμᾶσαι αὐτήν, καὶ ἀποδοῦναι τὸν θυματήρα: γίνεταί εὐχὴ ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τελεσά.

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου...
Ἐπὲρ τῆς ἁνωθεν εἰρήνης...
Ἐπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου... Ἐπὲρ τοῦ πατρὸς καὶ ἀρχιεπισκόπου...

Ἐπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι τοῖς ὕδασι τούτοις τῆς ἑπερουσίου Τριᾶδος ἑνεργίας...

Ἐπὲρ τοῦ τέκνα φωτὸς ἀναφανῆναι τοὺς ἐν αὐτῷ βαπτίζομένους...

Ἐἴτα ἐπιμαρτήσῃ τῆς κολυμβήθρας θυμᾷ σταυροειδῶς, λέγων ὁ ἱερεὺς:

Ἐὐλογημένη ἡ βασιλεία...

Ἐν εἰρήνῃ... Ἐπὲρ τῆς ἁνωθεν... Ἐπὲρ τῆς εἰρήνης... Ἐπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου...

Ἐπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου...

Ἐπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων... Ἐπὲρ τοῦ θυμπολεμῆσαι καὶ ὑποτάξαι...

Ἐπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο...

Ἐπὲρ τοῦ καταφοιτῆσαι αὐτῷ τὴν καθαρτικὴν ἑνεργίαν τῆς ἁγίας Τρι-

3

4

Τότε ἀπέχεται ὁ ἱερός εἰς τὴν
κολυμβήθραν, καὶ θυμιᾷ, ὁ δὲ θι-
δικὸς λέγει τὰς ἀιτήσεις.

Ἐν εἰρήνῃ... Ἐπερ τῆς
εἰρήνης... Ἐπερ τοῦ ἁγίου
οἴκου...

Ἐπερ τοῦ καταφοιτῆσαι
τοῖς ὕδασι τούτοις τὴν
καθαριστικὴν εὐλογίαν τῆς
ὑπερουσίου Τριάδος...

Ἐπερ τοῦ τέκνον φωτὸς
ἀναδεχθῆναι τὸν ἐν αὐτῷ
βαπτιζόμενον...—

Ἐτα ποιεῖ ὁ δίκαιος ἀκασι-
τὴν καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν
μυστικῶς.

Ἐν εἰρήνῃ... Ἐπερ τῆς
ἁνωθεν... Ἐπερ τῆς εἰ-
ρήνης τοῦ σύμπαντος...

Ἐπερ τῶν δούλων τοῦ Θε-
οῦ τῶν νεοφωτιστῶν... καὶ
τῆς σωτηρίας αὐτῶν.

1

Ἐπὲρ τοῦ καὶ ὑγεία
αὐτὰ γενέσθαι καὶ ἡγιασ-
μένα πρὸς ὑποδόχην τοῦ
θεοδόχου λούτρον..

Ἐπὲρ τοῦ περιπατῆσαι
αὐτοὺς ἀξιους τῆς κλήσε-
ως ἧς ἐκκληθῆσαν εἰς ὁδὸν
εὐσεβείας.

Ἐπὲρ τοῦ ἀσφαλῆ ἀν-
τοὺς καὶ βεβαίαν κατασ-
χεῖν τῆς ἀποστολικῆς πίσ-
τεως τὴν ἐπίγνωσιν.

Ἐπὲρ τοῦ καταπλουτῆ-
σαι αὐτοὺς τῆς ὑιοθεσίας
τοῦ χαρίσματος...

Ἐπὲρ τοῦ κληρονάμους
ἀναδεχθῆναι αὐτοὺς τοῖς
δικαίως βιοῦσιν ἐπιγγελ-
μένων.

Ἐπὲρ τοῦ ἀκατακρίτως
αὐτοὺς μεταλαμβάνειν τῶν
ζωοπιαιῶν μυστηρίων.

Ἐπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων..

Ἐπὲρ τοῦ συμπολεμηῆ-
σαι καὶ ὑποτάξαι.

Ἐπὲρ τοῖς ὁυσθῆναι ἡ-
μᾶς ὅπο πάσης θλίψεως.

2

ἀδος... Ἐπὲρ τοῦ καταπεμ-
φθῆναι... Ἐπὲρ τοῦ πάσαν
ἐν αὐτῷ καταδύνααι διαο-
τίαν τοῦ μετέξοντος τοῦ
σωτηρίου λουτροῦ... Ἐ-
πὲρ τοῦ νῦν προσερχομέ-
νου... Ἐπὲρ τοῦ γενέσθαι
τὸ ὕδωρ... Ἐπὲρ τοῦ θεί-
αν αὐτὸν κατὰ τοῦ ἀντι-
τιπάλου ἐνδύσασθαι ἰδύνα-
μιν τῷ ἐλαίῳ τῆς χρισεί-
ας... Ἐπὲρ τοῦ σκευὸς αὐ-
τὸν γενέσθαι ἡγιασμένον
πρὸς ὑποδόχην τῶν μυστη-
ρίων.. Ἐπὲρ τοῦ περιπατῆ-
σαι αὐτὸν ἀξιον τῆς κλήσεως
ἧς ἐκκληθῆναι ὑπὸ τοῦ Κραίου
Ἐπὲρ τοῦ ἀσφαλῆ καὶ βε-
βαίον αὐτὸν κατέχειν τὴν
ἐπίγνωσιν τῆς ὀρθοδόξης
πίστεως... Ἐπὲρ τοῦ κατα-
πλουτῆσαι αὐτῷ τὴν ὑιο-
θεσίαν τῆς θείας χάριτος..
(1. 13 14). Ἐπὲρ τοῦ ρουσ-
θῆναι... Ἀντιλαβοῦ... Τῆς
παναγίας...

Εἰρήνη παῖδι. Τὰς κεφα-
λὰς τῶν...

3

Ἐπὲρ τοῦ σκεῦος γένεσθαι πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ θεοῦ του μύρου. (1. 211 06.).

Ἐπὲρ τοῦ ρυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης...

Τῆς παναγίας ἀχράντου..

4

Ἐπὲρ τοῦ ἀγιασθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῇ δυνάμει καὶ ἐπιφοιτήσει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος...

Ἐπὲρ τοῦ ἀναδεξαι αὐτῷ πηγὴν ὕδατος ἀλλοιμενου εἰς ζωὴν αἰώνιον...

Ἐπὲρ τοῦ καταπεμφθῆναι αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου...

Ἐπὲρ πάντων τῶν χρηζόντων τῆς παρὰ τοῦ Κυρίου βοθηείας...

Ἀντιλαβοῦ σῶσον...

Τῆς παναγίας...

1

Ὁ ἱερεὺς ἐστὸς πλήσιν τῆς κολυμβήθρας. εὐχεται καθ' εαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην. Καὶ πληρῶν αὐτὴν οὐκ ἐκφώνει, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀμὴν καθ' εαυτὸν λέγει. (λ. 79 οβ.—81).

Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλετήμων Θεὸς, ὁ ἐτάζων καρδίας κ. τ. λ. (λ. 81).

Ὁ διάκον. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον... καὶ. Τῆς παναγίας. Ὁ λαὸς. Σοι Κύριε. Ὁ διάκον. Προόσχωμεν. Ὁ ἱερεὺς. Μέγας εἶ Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου, καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὑμνον τῶν θαυμασίων σου. Σιγὰρ βουλῆσει ἐξ οὐκ ὄντων... (λ. 82).. Συνέτριψας δρακόντων. Αὐτὸς οὖν φιλάνθρωπε βασιλεῦ... τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος... Καὶ δὸς αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτρώσεως... (λ. 83 οβ.).

Καὶ ἐμφυσᾷ εἰς τὸ ὕδωρ τρίτον καὶ σφραγίζει τῷ δακτύλῳ τρίτον καὶ πάλιν λέγει. (λ. 83). Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημεῖωσιν τοῦ τύπου τοῦ

2

Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν μυστικῶς
Τοῦ Κυρίου δεόμεθα.

Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλετήμων Θεός, ὁ ἐτάζων καρδίας...

Καὶ εὐθὺς τὴν εὐχὴν μεγαλοφώνως.
Μέγας εἶ Κύριε καὶ θαυμαστά... θαυμασίων σου (γ). Σὺ γὰρ βουλῆσει... συνέτριψας δρακόντων. Αὐτὸς οὖν φιλάνθρωπε... καὶ αγίασον τὸ ὕδωρ τοῦτο (γ') καὶ δὸς αὐτῷ τὴν χάριν...

Ἐἴτα ἐμφυσᾷ εἰς τὸ ὕδωρ τρεῖς, καὶ σφραγίζει τρεῖς, λέγων ἐκ γ'. Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν σημεῖωσιν... ἐναντίαι δυνάμεις (γ'). Καὶ ὑποχωρισάτωσαν τμῖν πάντα...

3

Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλε-
ήμων Θεός, ὁ ἐτάζων καρ-
δίας...

Μέγας εἶ Κύριε καὶ θαυ-
μαστά τὰ ἔργα σου... Πρὸς
ὑμνον τῶν θαυμασίων σου.
Σὺ γὰρ βουλήσει ... συνε-
τρίψας δρακόντων. Αὐτὸς
οὖν φιλάνθρωπε... τὸ ὕδωρ
τοῦτο. καὶ δὸς αὐτῷ τὴν
χάριν... κ. τ. λ.

Καὶ μετὰ τὸ ἔμφροῦ εἰς τὸ
ὑδωρ γ', λέγει:

Συντριβήτωσαν ὑπὸ τὴν
σημείωσιν... ἐναντίαι δυ-
νάμεις καὶ ὑποχωρισάτω-
σαν ἡμῖν πάντα...

4

Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλε-
ήμων... Ὁ ἐτάζων καρ-
δίας... κ. τ. λ. (π. 8 οὐ.).

Δεῖ εἶδέναι ὅτι οὐδε εἴπη τέλος
ἐμφωνεῖ ἀλλ' καὶ τὸ ἀμὴν αὐτὸς
καθ' ἑαυτὸν τὸ λέγει.

Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆαι τοῦ δια-
κόνου τὴν συναπτήν ἐπεύχεται ὁ
ἱερεὺς μεγαλοφώνως τὴν εὐχὴν
ταύτην, λέγει ἔω; τρίτον.

Μέγας εἶ Κύριε καὶ
θαυμαστά τὰ ἔργα σου...
θαυμασίων σου. Σὺ γὰρ
βουλήσει... (9 οὐ.). συνετρι-
ψας δρακόντων. Αὐτὸς οὖν
φιλάνθρωπε, βασιλεῦ, πα-
ρεσο καὶ νῦν... τὸ ὕδωρ
τοῦτο... γ. Καὶ δὸς αὐτῷ
τὴν χάριν... κ. τ. λ. (π. 10 οὐ.).

1

σταυροῦ σου πάσαι αἱ ἐναν-
τίαί δυνάμεις· Ὑποχωρη-
σάτωσαν πάντα τὰ ἐναέρια
(J. 84).

Ὁ λαός· Ἀμήν· Ὁ ἱερεὺς· Εἰ-
ρήνη πᾶσιν· Καὶ ὁ διάκονος·
Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυ-
ρίῳ κλινῶμεν.

Καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν εἰς
τῷ ἁγίῳ ἔλαιον βαπταζομένου
ὑπὸ τοῦ διακόνου καὶ ἐμφυσᾷ αὐ-
τῷ χ' καὶ σφραγίζει γ' καὶ λέγει.

Εὐχὴ τοῦ ἔλαιου· Δέσποτα
Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέ-
ρων ἡμῶν ὁ τοῖς ἐν τῇ κι-
βωτῷ τοῦ Νωε περιστεράν
ἀποστείλας... (J. 85). (¹).

Καὶ ἀνιστάμενος ἐκφωνεῖ· Εἰς
δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονο-
γενοῦς σου Πατρὸς...

2

Εἰρήνην πᾶσι· Τὰς κεφα-
λὰς.

Καὶ κλινὰς ὁ ἱερεὺς τὴν κε-
φαλὴν· σφραγίζων γ' καὶ ἐμφυσῶν·
καὶ εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἔλαιου, λέγων
τὴν εὐχὴν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς
τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τοῖς
ἐν τῇ κιβωτῷ τοῦ Νωε πε-
ριστεράν ἀποστείλας... (J.
14—17).

Εἶτα λέγει· Προσχώμεν·
καὶ λαβάν τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἔλαιου
ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροῦς
τρεις· ψάλλον τὸ ἀλληλουῖα
τρεις· Εἶτα ἐκφωνεῖ·
Εὐλογητός, ὁ Θεός, ὁ φω-
τίζων καὶ αγιάζων...

(¹) Въ рукоп. № 474. После затерянных листовъ: Δέσποτα Κύριε
ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν... κ. τ. λ.

Καὶ μετὰ τὸ ἀμήν τοῦ διακόνου λέγοντος· «Πρόσχωμεν», λαμβάνει
ὁ ἱερεὺς τὸ τριβλῶν τοῦ ἁγίου ἔλαιου καὶ ποιεῖ ἐξ αὐτοῦ σταυροῦς
τρεις (γ) ψάλλον τὸ ἀλληλουῖα, σὺν τῷ ὄχλῳ τρίτον· Καὶ μετὰ τοῦτο
ἀποτίθεται τὸ τριβλῶν, καὶ ἐκφωνεῖ οὕτως· Ἐυλογητός ὁ Θεός, ὁ φωτί-
ζων καὶ αγιάζων.

3

4

Εἶτα φέρων τὸ ἔλαιον, ἔμψα
εἰς αὐτὸ ὁ ἱερεὺς γ. Καὶ σφραγι-
ζει αὐτὸ τρίτον, λέγων.

Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς
ἡμῶν.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς
τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ τῆν
ἐν κιβωτῷ τοῦ Νῶε πε-
ριστεραν ἀποστείλας... κ.
τ. λ. (λ. 211 ὁβ. 216.)

Ααβὼν δὲ ὁ ἱερεὺς τὰ ἔλαιον
ἐκχείει αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ σταυρο-
ειδῶς γ, ψάλλον σὺν ταῖς πα-
ροῦσι τὸ ἀλληλοῦια γ.
Εἶθ' οὕτως λέγει: Εὐλόγητος
ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φωτίζων
καὶ ἀγιάζων...

Εἶτα βαλὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τῷ ἐλαίῳ
τὸν δάκτυλον αὐτοῦ, χρεῖ σταυ-

Καὶ ἔμψα τὸ ὕδατι καὶ σταυ-
ρὸν ἐν αὐτῷ εὐχαράζας τρεῖς λέγει
Συνετροεβήτωσαν... ἐναντία
δυνάμεις λέγει γ. χαράττων καὶ
σταυρῶν τῷ ὕδατι Ἰποχαθη-
σάτωσαν ἡμῖν πάντα ἐναν-
τία πνεύματα καὶ ἀφανῆ
εἶδωλα... καὶ τ. λ. (λ. 11).

Καὶ κλινόμενος λέγει τῆν εὐχήν
ταύτην τοῦ ἐλαίου ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον
μυστικὸν ἔμψοσας γ — καὶ σφρα-
γίσας αὐτὸν τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ
λέγει Τοῦ Κυρίου δεηθῶ-
μεν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θε-
ὸς τῶν πατέρων ἡμῶν... κ.
τ. λ. (λ. 12).

Καὶ προσφέρεται ὁ βαπτιζόμενος τῷ ἱερεῖ. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ
τοῦ ἁγίου ἐλαίου, τῷ δακτύλῳ, ποιεῖ σταυροῦ τύπον. Ἐπὶ τοῦ μετώ-
που καὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν μεταφρένων τοῦ βαπτιζομένου, λέγων. Δέ-
σποτα, χρεῖται, ὁ δεῖνα, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ
τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡμῶν καὶ δεῖ καὶ εἰς τῶν. Καὶ εἶθ'
οὕτως χρεῖται ὑπὸ τοῦ διακόνου ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου ὅλον τὸ σῶμα.

Καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζεται ὑπὸ ἱερέως, λέγοντος: Βαπτίζεται ὁ
δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,
ἡμῶν καὶ... (λ. 50—51).

Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι ἀπόχρεται ὁ ἱερεὺς ψάλλειν αὐτῷ
Μακάριοι, ὧν ἀπέθησαν αἱ ἀνομίαι...

Καὶ λέγει σὺν τῷ ὄχλῳ τὸν στίχον τοῦτον γ καὶ δοξάζει. Καὶ με-
τὰ τοῦτο ποιοῦντος τοῦ διακόνου εὐχῆν, ἐπαύχεται ὁ ἱερεὺς. Βελλήρη-
τος εἰ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν... δι' ὕδατος
καὶ πνεύματος καὶ τῆν τῶν ἱκν... (λ. 51).

1

Καὶ μετὰ τὸ ἀμὴν τοῦ διακό-
νου λέγοντος. **Πρόσχωμεν.**
λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸν τριβλῶν
ἐν τοῦ ἀγίου ἑλαίου καὶ ποιεῖ ἐξ
αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ σταυροῦς γ'
(λ. 8b ob.) ψάλλον τὸ Ἄλλη-
λουΐα σὺν τῷ ὄχλῳ, καὶ ἀποτί-
θεται τὸ τριβλῶν, καὶ ἐκφωνεῖ.
**Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ φρω-
τίζων καὶ ἀγιάζων πόντα
ἄνθρωπον...**

Μετὰ τὸ ἀμὴν λαμβάνει ὁ πρεσ-
βύτερος ἐν τοῦ ἀγίου ἑλαίου τῷ
δακτύλῳ αὐτοῦ, ποιεῖ σταυροῦ
τύπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ
στήθους, καὶ τῶν μεταφρέων τοῦ
βαπτιζομένου, καὶ λέγει. **Χοίεται
ὁ δεῖνα, ἑλαιον ἀγαλλιά-
σεως εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πα-
τρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ
τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν
καὶ δεῖ...**

Καὶ τότε χρίεται ὑπὸ τοῦ δια-
κόνου ἐν τοῦ ἀγίου ἑλαίου ὅλον
τὸ σῶμα.

Καὶ μετὰ τοῦτο βαπτίζεται ὑπὸ
τοῦ ἱερέως, λέγοντος οὕτως: (86 λ.).
**Βαπτίζεται, ὁ δεῖνα, εἰς τὸ
ὄνομα του Πατρὸς, καὶ
τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου
Πνεύματος, νῦν καὶ δεῖ.**

2

Καὶ βάψας τὸν δάκτυλον αὐτοῦ
εἰς τὸν ἑλαιον, χρίει τὸν βαπτιζό-
μενον ποιῶν σταυροῦ τύπον, ἐπὶ
του μετώπου, τῶν μυκτήρων, καὶ
τῶν μεταφρέων.

Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς, βαπτίζει
αὐτὸν σταυροειδῶς. λέγων: **Βαπ-
τίζεται, ὁ δοῦλος τοῦ Θε-
οῦ, ὁ δεῖνα, εἰς τὸ ὄνομα
τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἰου
καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος
νῦν καὶ δεῖ, καὶ εἰς ἐκείστη ρί-
σει ἀνόσων καὶ κατάρων.**

Εἶτα λέγει: **Μακάριοι ὧν ἀφέ-
θησαν... (λ. 17 ob.—18).**

3

ροειδῶς ἐν τῷ μετώπῳ. καὶ ἐν τῷ στήθει καὶ εἰς τοὺς νεφρούς, λέγει **Χοίεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως, εἰς τοῦ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ. Καὶ εὐθύς χρίεται ὑπὸ τοῦ διακόνου ὅλον τῷ σώματι.**

Τὸ δὲ παιδίον κάτω κείμενον λαβὼν ὁ ἱερεὺς καταδύει αὐτὸ εἰς τὴν κολυμβήθραν τρίτον, λέγει **Βαπτίζεται ὁ δοῦλος, ὁ δεῖνα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, ἀμὴν, καὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀμὴν, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀμὴν.** (1. 216—117).

Καὶ εὐθύς αἱ ψάλτοι: **Μακάριοι ὧν ἀπέθρυσαν αἱ ἀνομιαί... γ.**

Ὁ ἱερεὺς λέγει: **Εὐλογητός ὁ Θεός, ὁ φωτίζων...**

Καὶ λέγει εὐθύς εὐχὴν τοῦ μύρον: **Εὐλογητός εἰ Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀναθῶν: . . . Καὶ χρεὶ αὐτὸν τῷ μύρῳ σταυροειδῶς ἐν τῷ μετώπῳ, ἐν τῷ στήθει, τὰς ῥίνας τὰ ὄτα, τὴν κοιλίαν, καὶ τοὺς νεφρούς, λέγει. Σφραγίς δωρεᾶς**

4

Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν ἄγγελον ἔλαιον βῆλλει ἔλαιον εἰς τὸ ὕδωρ τῆς κολυμβήθρας σταυροειδῶς ψάλλον καὶ το ἀλληλουῖα. Εἶθ οὕτως ἐκφωνεῖ καὶ λέγει.

Εὐλογητός ὁ Θεός . . . κ. σ. λ.

Καὶ βάψας ὁ ἱερεὺς τοὺς δύο δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὸν ἔλαιον χρεὶ τὸν βαπτιζόμενον σταυροειδῶς ἐν τῷ μετώπῳ, καὶ τὸ στήθος καὶ τὸν μεταφρέον λέγει. **Χοίεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, τόνδε, ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως..**

Εἶτα χρίεται παρὰ τῆς μαιᾶς ὅλον τὸ σῶμα τοῦ βαπτιζομένου, Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην εἰς τὰ μύρον μυστικῶς

Εὐλογητός εἰ Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτορ ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν... (1. 12 ὁβ.—13 ὁβ.).

Εἶθ οὕτως βαπτίζων αὐτὸ ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν κολυμβήθραν λέγει. **Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ**

1

Καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι πάν-
τας, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς ψάλλον
οὕτως. *Μακάριοι, ὧν ἀφέθη-
σαν αἱ ἀνομίαι, καὶ τὰ
ἔξῃς. Καὶ λέγει σὺν τῷ λαῷ τρι-
τον, καὶ δοξάζει καὶ μίαν περισιν.*

Καὶ μετὰ τοῦτο ποιῶντος τοῦ
διακόνου εὐχὴν (87 λ.) ἐπέυχε-
ται ὁ ἱερεὺς λέγων.

*Εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ
Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πη-
γὴ τῶν ἀγαθῶν... (86 ὀβ.).*

Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ταύτην χρι-
εὶ ὁ ἱερεὺς τῷ ἁγίῳ μυστικῶς βαπ-
τισθέντας, ποιῶν τοῦ σταυροῦ τυ-
πον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ των
ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν μυκτήρων καὶ
τοῦ στόματος. Καὶ τῶν δύο ὄτων,
λέγων οὕτως.

*Σφραγίς δωρεᾶς πνευμα-
τος ἁγίου.*

Εὐχὴ τοῦ μυστοῦ.
Ὁ διάκονος. Ὅσοι εἰς Χριστὸν
ἐβαπτίσθητε..

2

Ἔτα χριεὶ αὐτὸν τῷ ἁγίῳ μύ-
ρω, ποιῶν σταυροῦ τύπον ἐπὶ τοῦ
μετώπου, τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν μυ-
κτήρων, των ὄτων, καὶ τοῦ στή-
θους λέγων:

*Σφραγίς δωρεᾶς πνεύ-
ματος ἁγίου, ἀμήν...*

Ἔτα δεσμεῖ...

Εὐχὴ μετὰ τὸ χρίσασα τῷ μίρω
Τοῦ Κυρίου δεθηθῶμεν.
*Εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ Θε-
ὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ
τῶν ἀγαθῶν...*

Εὐχὴ πρὸ τοῦ κουρεῖσθαι. Τοῦ
Κυρίου δεηθε μεν.

*Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς
ἡμῶν, ὁ τῇ εἰκόνῃ σου τι-
μήσας τὸν ἄνθρωπον...*

Ἔτα, κίρει αὐτὸν σταυροειδῶς
λέγων: *Κείρεται ὁ δούλος
τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, τὴν κώ-
μην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς...
νῦν.*

3

πνεύματος ἁγίου, ἀμήν.
Καὶ εὐθύς αἱ ψάλται: Ὅσοι εἰς
Χριστὸν ἐβαπτίσθητε...

Εἴτα δὶερεύς: Εὐλογητὸς ὁ
Θεὸς, ὁ φωτίζων καὶ ἁγιάζων.

Καὶ μεταδίδωσιν αὐτῷ τῶν
ἀγῶν μουτιῶν, καὶ ἀπολύει. Καὶ
εὐθύς ἀπέρχεται ἐν τῷ ὄκῳ αὐ-
τοῦ, φαλλόντων τῶν παρεπομένων.
Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσ-
θητε... (λ. 217—218).

Καὶ μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας, πάλιν
φέρουσιν αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς
τὸ ἀπολοῦσαι.

Λύει αὐτὸ τὴν ζώνην, περικε-
φαλαίαν, καὶ λέγει. Εἰρήνη πᾶ-
σι. Τὰς κεφαλὰς.

Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφρί-
τιστον. Ὁ λύτρωσιν ἁμαρ-
τιῶν διὰ τοῦ ἁγίου βαπ-
τίσματος...

Καὶ λαβὼν μέρος ἐκ τῆς περι-
κεφαλαίας, βάλλει εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ
ἀποσπογγίζει τὴν κάραν σὺν τῷ
μετώπῳ, τὸ στήθος καὶ τοὺς νεφ-
ροὺς, λέγων:

Ἐβαπτίσθης, ἐφωτίσθης
ἡγιάσθης, ἐκαθαρίσθης, δι-
καιε ἄνθρωπε. Καὶ ἀπολ-
ύει αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ... (λ.
218—219).

4

Θεοῦ (τονθε) εἰς τὸ ὄνομα
τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ
καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Εἴτα
λέγει μετὰ τὸ βαπτισθῆναι. Μα-
κάριοι ὧν ἄφείθησαν... γ'.

Καὶ τίθεται τὸν βυπτισθέντα
ἐν ταῖς σγγάλας τοῦ ἀναδόχου ἐν
σινδόνι καὶ χρεὶ αὐτὸν τὸ ὄψω
μίρω κατὰ τὴν τάξην, ἤγοιν εἰς
τὸ μέτωπον εἰς τὸ στήθος εἰς τοὺς
ὀφθαλμούς εἰς τοὺς μητηήρους καὶ
εἰς ἅπαντα τὰ μέλει αὐτοῦ καὶ λέ-
γει. Σφραγίς δωρεάς Πνεύ-
ματος ὁγίου ἀμήν.

1

Εὐδόκησον Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ ταύτην τὴν συμπληρωτικὴν τοῦ ἀγίου σου Πνεύματος οἰκονομίαν τελεώσας ἐπὶ τοῖς δοῦλους σου· τοῖς δε, τοῖς κατηχηθέντας καὶ βαπτισθέντας ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου τῷ ἁγίῳ, ὥστε καθάπερ διὰ τῆς του ἔλαιου χριστῶς, προκαθαρίσας καὶ φωτίσας καὶ τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας ἀπολλαξας οὕτως καὶ διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ τημίου καὶ ἀγίου μύρου βεβαιοθῆναι αὐτὸν καὶ στηριχθῆναι τῷ χάριτι του ἀγίου σου Πνεύματος διὰ καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ σου Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. (87 ὀβ). "Οτι, ἑλεῆμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις. (Ср. Дмитріевскій Прилож. стр. 22, цит. 4).

Καὶ μετὰ τοῦτο εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν νεοφωτιστῶν εἰς τὴν εἰσοδὸν καὶ γίνετα ἀκολουθῶς πάσα θεῖα λειτουργία.

2

Εἰρόνη πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν.

Σὲ εκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας τῆς σῆς αγαθότητος.. κ. τ. λ.

Ἔτα ψάλλει. "Ὅσοι εἰς ἐβαπτίσθητε Χριστὸν. . καὶ ἀπολυσις... (λ. 18—19).

Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφωτιστον.

Λαβὼν τὴν συνδένα, λύει αὐτήν. Εἶθ οὕτως. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ λύτρωσιν ἁμαρτιῶν διὰ του ἀγίου σου βαπτίσματος.. κ. τ. λ.

Καὶ λαβὼν ἕδωρ μετὰ σπόγγου ἀποπλύνει τὸ πρόσωπον τοῦ νεοφωτιστου, δηλον ὅτι ἐν ᾧ ἐχρίσθη τῷ μύρῳ.

Καὶ λέγει: Ἐβαπτίσθη, ἐμυρώθη, ἐπελούθη, ηγιάσθη, εἰς τὸ ὄνομα του Πατρὸς... νυν καὶ αἰ... (λ. 20—ὀβ.)

3

Εὐχὴ εἰς τὸ ἀποκουρεῦσαι.

Σὲ ἱκετεύομεν, Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας τῆς σῆς ἀγαθότητος, εὐλογήσας τὸ σταυρὸν νήπιον...

Εἶθ' οὕτως κείρει αὐτοῦ τὰς τριχὰς σταυροειδῶς, λεγὼν. Κείρεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ δεῖνα, τὴν κόμητιν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀρχὴν πυθν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τὸ μέτωπον, δεξιᾶ καὶ αριστερᾶ, καὶ δίδωσιν αὐτὸς τῷ ἀναδόχῳ: Εἰζῶν ἡ πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ εἰκόνῃ σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον... (λ 219).

4

Εἶθ' οὕτως ἐνδύει αὐτὸν καὶ λέγει. Ενδύεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ (τόνδε) τὸν χιτῶνα τῆς αφθαρσίας. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς... (λ. 14).

Ὁμολῶς καὶ εἰς τὸ αναβολὸν τοῦ αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ παλλιον.

Εἰς δε τὸ ἐπάνερχον λέγει. Ἀγαλλιᾶσεται ἡ ψυχὴ.:

Εἰς δὲ τὸ κουκούλιον λέγει. Ενδύεται ὁ δοῦλος Θεοῦ (τόνδε) τὴν περικεφαλαίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ κουκούλιον τῆς ἀκαμίας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς.

Εἶτα μετὰ τὸ ἐνδύσαι αὐτὸν καὶ ξῶσαι γηρίζει καὶ εἰσοδεῖναι τρίτον καὶ ψάλλει Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε.

Εἶτα ἐκτενεῖ καὶ μνημονεύει. Καὶ ἀπόλυσις.. (λ. 14 ὁβ.)

Εὐχή ἄλλη τῶν ἁγίων βαπτισμάτων ἔχουσα τὸ προίμιον πάνυ σύντομον.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργὸς οὐρανοῦ τε καὶ ἀοράτου, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ὁ συναγαγῶν τὰ ὕδατα εἰς συναγωγὴν μίαν. Ὁ κτίσας τὴν ἀβάσσον καὶ σφραγισάμενος αὐτὴν τῷ φωβερῷ καὶ ἐνδόξῳ ὀνόματι σου, μετεωρίσας τὰ ὕδατα ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν... Σὺ ἐστεδέεωσας τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδατων. Σὺ ἐκρατέεωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν. Σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος, σὺ φοβερός εἶσι καὶ τῇ ἀντιστῆ σοι, ἔπειδε, Κύριε, ἐπὶ τὴν κτίσιν σου τάνυτην καὶ τοῦτο τὸ ὕδωρ καὶ δὸς αὐτῷ τὴν χάριν τῆς ἀπολυτροφίσεως τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου, ποιήσον αὐτὸν ἀφθαρσίας πηγὴν καὶ τὰ ἔξης πάντα ὅσα ἔχει ἡ πρώτη εὐχή μέχρι τῆς ἁλίσσεως τοῦ μύρου (λ. 88 ὀβ.).

Εὐχή μετὰ τὰς 5 ἡμέρας τοῦ βαπτισμένου τοῦτο ἐστὶν εἰς τὴν ἀπολούσημον.

Ἐκούσατε καὶ προσεν ἀγαπητοὶ διὰ τῆς πενιχοῦς ὑμῶν διδασκαλίας ἵνα καὶ τὸ τῆς κατηχείσεως ὑμῶν παραδεδώμεν κήρυγμα, πῶς διὰ νόμου καὶ προφητῶν προσέτυπον τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν τὸ σωτήριον, πάθος τοῖς περὶ μετὰ τοῦ βαπτίσματος ἀναγέννησιν, ἠύρατε, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἄστος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς καὶ δούς ζωῆν τῷ κόσμῳ, τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς ζωοποιούμεθα διὰ τῆς μεταλήψεως καὶ κοινωνίας τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος αὐτοῦ, καθὼς αὐτὸς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις βοᾷ, ὅτι ὁ τρώγων μοὶ τὴν σάρκα καὶ πινῶν μοῦ το αἶμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. καγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἑσχάτῃ ἡμέρᾳ, οὐκ ἀγνη-

τε ἀδελφοί, οἶων δωρεῶν ηξειώθητε, ἔγνωτε τῇ πείρᾳ, ἐννοήσατε τὴν κολυμβήθραν καὶ φυλάξατε τὸ ἀξίωμα, βλεπετε παρὰ καλῶν, μὴ ἐπιλάθεσθε τῶν φοικτῶν ἐκείνων ἀφορκισμῶν τῆς ἀγγελικῆς στοιχειώσεως τῆς ἐκτενύσεως τῶν χείρων τοῦ σχήματος τοῦ ἐμφυσήματος τῆς εἰλικρινοῦς μετὰ δακρύων ἐξομολογήσεως ἔαν γὰρ μέμνησθε οἷς ἀπηλλάγητε δουλείας οὐκ ἀπολέσετε ἢ ἐκτίσασθε ἐλευθερίαν ὑμῖν λέγομαι ὡ φωτιστοὶ οἱ τὴν στολὴν μου περιβεβλημένοι οἱ τὴν χροσῶν θραν πεπληρωμένοι μέλλετε γὰρ τὴν λαμπρᾶν καὶ περιφανῆν στολὴν ἀπεκδυσασθε, ἀλλ' ὁρᾶτε μὴ σὺν ἀπεκδύσασθε τὴν εὐσεβείαν ἀποδυομένοι τὴν στολὴν μὴ γυμναθῆτε τῆς χάριτος, τρίτη γὰρ ἀναγέννησις οὐκ ἔστιν μετὰ τὸ βαπτισμα οἶν τούτο τηρεῖτε ἢ ἀκοπως ἐλάβετε ἐλευθερίαν ἵνα καγῶ παραστὰς μεθ' ὑμῶν βοήσω τῷ Δεσπότη Θεῷ. Ἴδοῦ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἃ μοι ἔδοκας, Δέσποτα, μεθ' ὧν σε δοξάζω νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

Εὐχὴ εἰς τὸ κορυεῦσαι παιδίον·

Κύριε ὁ Θεός τῆς σωτηρίας ἡμῶν ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας τῆς σῆς ἀγαθότητος...

Εὐχὴ ἄλλη κορυεῦσαι. Δέσποτα Κύριε ὁ Θεος ἡμῶν. ὁ τῆς εἰκόνης σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον... (λ. 119 ὀβ. 120).